

Εργασία Ιλιάδας Β' τετραμήνου

Μαρία-Χριστίνα Ράου

Θέμα: Ο Αγαμέμνων στην Ιλιάδα

Πριν τον Τρωικό πόλεμο

Γιος (ή εγγονός) του Ατρέα ή του Πλεισθένη και της Αερόπης, κόρης του Κατρέα από την Κρήτη, δεύτερος σύζυγος της Κλυταιμνήστρας, μεγαλύτερης κόρης του Τυνδάρεου και της Λήδας, πατέρας τεσσάρων κοριτσιών και ενός γιου, του Ορέστη. Οι κόρες του στην *Ιλιάδα* ονομάζονται Χρυσόθεμη, Λαοδίκη (στην τραγωδία αντικαθίσταται από την Ηλέκτρα), η Ιφιάνασσα, ενώ η Ιφιγένεια, η κόρη που εμπνέει τους τραγικούς, αποσιωπάται.

Για τον γάμο του με την Κλυταιμνήστρα παραδίδεται ότι την πόθησε και ότι, για να την αποκτήσει, σκότωσε τον πρώτο σύζυγό της και γιο του Θυέστη Τάνταλο, καθώς και το παιδί τους χτυπώντας το στο έδαφος. Τα αδέλφια της Κλυταιμνήστρας, ο Κάστορας και ο Πολυδεύκης, οι Διόσκουροι, καταδίωξαν το ζεύγος θέλοντας να απαλλάξουν την αδελφή τους από τον ανεπιθύμητο γάμο, μέχρι που ο Αγαμέμνονας κατέφυγε στον πατέρα τους και πεθερό του, τον Τυνδάρεο, ο οποίος και αποδέχθηκε τον γάμο. Έπειτα, και ενώ ο Μενέλαος έγινε βασιλιάς της Σπάρτης, ο Αγαμέμνονας, με τη βοήθεια του Τυνδάρεου, ξαναπήρε τον θρόνο του Άργους από τον Θυέστη ως νόμιμος κληρονόμος, εξόρισε αυτόν και τον γιο του Αίγισθο στα Κύθηρα και σε λίγα χρόνια έγινε ο ισχυρότερος ηγεμόνας των Αχαιών.

Εικόνες του Αγαμέμνονα και της οικογένειάς του

Τα χρόνια του Τρωικού πολέμου (δράση στον πόλεμο)

Στην *Ιλιάδα* ο Αγαμέμνωνας εμφανίζεται με όλες τις αρετές αλλά και την αλαζονεία του αρχιστράτηγου. Συγκρούστηκε φραστικά με τον Αχιλλέα, όταν απαίτησε από εκείνον να του δώσει το δικό του γέρας (=τιμητικό λάφυρο), τη Βρισηίδα, σε αντάλλαγμα του δικού του λάφυρου, της Χρυσήδας, την οποία αναγκάστηκε να επιστρέψει στον πατέρα της και ιερέα του Απόλλωνα Χρύση μετά από σκληρή παρέμβαση του ίδιου του Θεού. Με τη σειρά του ο Αχιλλέας εκφράζεται τελείως αρνητικά για τον Αγαμέμνονα, τον αποκαλεί *πανουργότατο*, *μ' αναΐδεια ενδυμένο*, *αναΐσχυντο*, *σκυλοπρόσωπο*, *μέθυσο*, *σκυλόματο*, *με καρδιάν ελάφου* · τον κατηγορεί για έπαρση, ότι στη μοιρασιά παίρνει *τρανό δώρο*, αν και δεν μάχεται στην πρώτη γραμμή

Ανάμεσα στα θύματα του Αγαμέμνονα είναι ο Ιππόλοχος, *με το σπαθί τα χέρια του 'κοψε*, *του πήρε το κεφάλι / και το κορμί του σπρώχνει*, *ως κούτσουρο να κυλιστεί στ' ασκέρη*, και ο Κώνν, αδελφός του Ιφιδάμαντα, τον οποίο αποκεφάλισε. Ως και ο Αχιλλέας τον αναγνώρισε, μετά τον θάνατο του Πατρόκλου και τη συμφιλίωσή τους, *ως πρώτο στη δύναμη και στα άρματα*

Οι συνέπειες από την απουσία του Αχιλλέα στο πεδίο της μάχης ώθησαν τον Αγαμέμνονα σε μια συμφιλίωση με τον αρχηγό των Μυρμιδόνων τάζοντάς του δώρα που, όπως λέει ο διαμεσολαβητής Νέστορας, *δεν είναι μικρά* · αντικείμενα από πολύτιμα μέταλλα, άλογα ικανά να προσφέρουν πλούτο στον ιδιοκτήτη τους από τα βραβεία σε αγώνες, γυναίκες (ανάμεσά τους και τη Βρισηίδα), ένα καράβι λάφυρα από την Τροία, όταν θα την πορθήσουν, και γυναίκες της Τροίας, μία από τις κόρες του για γυναίκα, και για προίκα πλούσιες χώρες και θεϊκές τιμές.

Εικόνες του Αγαμέμνονα τον καιρό του πολέμου

Μετά τον Τρωικό πόλεμο

Η επιστροφή του Αγαμέμνονα στις Μυκήνες δεν ήταν εύκολη. Καθυστέρησε να ξεκινήσει από την Τροία, προκειμένου να εξιλεύσει, μάταια, τη θεά Αθηνά για τις καταστροφές που επέφεραν οι Αχαιοί στα ιερά των θεών. Με καιρό ευνοϊκό αναχώρησε από την Τρωάδα, έφτασε στην Τένεδο και από εκεί έβαλε πλώρη για την Εύβοια. Στον Καφηρέα πολλά πλοία βούλιαξαν και πολλοί Αχαιοί πνίγηκαν από αναπάντεχη θύελλα. Χάρη στην εύνοια της Ήρας ο Αγαμέμνονας και τα πλοία του διασώθηκαν.

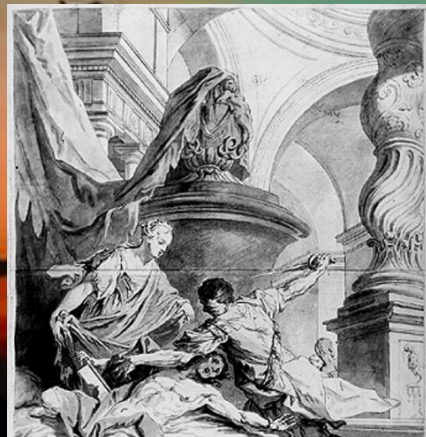
Τρικούμια τον έσπρωξε στα Κύθηρα, όπου παλιά βασίλευε ο Θυέστης και τώρα ο γιος του και εραστής της Κλυταιμνήστρας Αίγισθος, ο οποίος εκείνη την εποχή βρισκόταν στις Μυκήνες και ενημερώθηκε για την επιστροφή του Αγαμέμνονα από φρουρό που ήταν στημένος σε ύψωμα. Έτσι, προτού ο Αγαμέμνων προλάβει να πληροφορηθεί οτιδήποτε σχετικό με το βασίλειό του, ο Αίγισθος τον υποδέχτηκε και τον κάλεσε στο σπίτι του για συμπόσιο. Εκεί τον δολοφόνησε, μαζί με τους είκοσι ακολούθους του, ενώ η κρυμμένη την ώρα του φονικού Κλυταιμνήστρα εμφανίστηκε και με σπαθί σκότωσε την Κασσάνδρα, το σώμα της οποία παρέμεινε άταφο και γυμνό σε χείμαρρο δίπλα στον τάφο του Αγαμέμνονα. Την τύχη της είχε προφητέψει η ίδια η Κασσάνδρα.

Μετά τον Τρωικό πόλεμο (συνέχεια)

Σύμφωνα με τον Αισχύλο (*Αγαμέμνων*, 458 π.Χ.), ο οποίος μάλλον ακολουθεί τον Πίνδαρο και τον παλαιότερο Στησίχορο (7ος-6ος αι. π.Χ.), τη δολοφονία οργάνωσε και εκτέλεσε η Κλυταιμνήστρα, ενώ ο Αίγισθος, άβουλος και δειλός, καυχιέται ότι κατέστρωσε το σχέδιο έχοντας ως κίνητρο την ύβρι που είχε διαπράξει ο πατέρας (ή παππούς) του Αγαμέμνονα, ο Ατρέας, σκοτώνοντας τα παιδιά του αδελφού του Θυέστη και παραθέτοντάς τα ως δείπνο στον πατέρα τους. Τα κίνητρα της Κλυταιμνήστρας ήταν η θυσία της κόρης της Ιφιγένειας, την οποία ο Αγαμέμνων εκτέλεσε χωρίς πολλούς ενδοιασμούς, αλλά και το γεγονός ότι ο σύζυγός της είχε φέρει στο παλάτι την ερωμένη του Κασσάνδρα, και μάλιστα της είχε ζητήσει να δεχτεί με συμπάθεια τη νεαρή σκλάβα. Στον Στησίχορο η Κλυταιμνήστρα φονεύει τον Αγαμέμνονα με τσεκούρι, ενώ στον Αισχύλο η τον παγιδεύει με ένδυμα από το οποίο δεν υπάρχει διέξοδος: τα μανίκια και ο λαιμός ήταν ραμμένα.

Η κόρη τους Ηλέκτρα απέδωσε αγριότητα στην Κλυταιμνήστρα την ώρα του φόνου, που προκαλεί τρόμο: η μητέρα της πετσόκοψε το νεκρό σώμα του άνδρα της και πατέρα των παιδιών της και στη συνέχεια καθάρισε από πάνω της τα αίματα με τα μαλλιά του νεκρού.

Εικόνες από τον θάνατο του Αγαμέμνονα

Εμφάνιση Αγαμέμνονα στη ραψωδία Α (σχολιασμός)

Η εμφάνιση του Αγαμέμνονα στην πρώτη ραψωδία δεν κάνει την καλύτερη εντύπωση στους ακροατές. Παρουσιάζεται ως ένας σκληρός και αυταρχικός άνθρωπος. Αυτό το καταλαβαίνουμε από την στάση που κρατάει απέναντι στον Χρύση, καθώς δεν θέλει να δώσει πίσω τη Χρυσηίδα (το λάφυρό του). Η στάση του απέναντι στον γέρο ιερέα είναι επίσης ασεβής και αλαζονική, καθώς του μιλάει χωρίς σεβασμό.

Τελικά, ο Αγαμέμνονας, συμφώνησε να επιστρέψει τη Χρυσηίδα στον πατέρα της, αλλά ύπο έναν όρο. Οι Αχαιοί θα έπρεπε να του φέρουν ένα μεγάλο δώρο ως αντάλλαγμα. Ο Αχιλλέας προσπαθεί, με λογικά επιχειρήματα, να πείσει τον Αγαμέμνονα ότι δε χρειαζόταν δώρο.

(συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)

Αυτή η κουβέντα εξελίχθηκε σε λεκτικό καβγά ανάμεσα στον Αγαμέμνονα και τον Αχιλλέα. Ο Αγαμέμνονας άρχισε να απειλεί τον Αχιλλέα ότι θα του έπαιρνε το δικό του δώρο, τη Βρυσιήδα δείχνοντας έτσι τον εγωισμό και τη σκληρότητά του. Ο καβγάς τελείωσε με τον Αχιλλέα εξοργισμένο να ορκίζεται ότι δε θα ξαναπήγαινε στις μάχες μέχρι οι Αχαιοί να καταλάβουν την αξία του και να τον αναζητήσουν. Στον σταματημό του τσακωμού βοήθησε και ο σοφότερος των Αχαιών, ο Νέστορας. Δυστυχώς δεν κατάφερε να λύσει το πρόβλημα ανάμεσα στους δύο πολεμιστές και τα πράγματα παρέμειναν ίδια.

Εικόνες του θυμού του Αχιλλέα

Εμφάνιση Αγαμέμνονα στη ραψωδία Γ

Η εμφάνιση του Αγαμέμνονα εδώ δεν είναι όπως τις άλλες φορές. Μπορεί και να μη θεωρείται εμφάνιση. Η ωραία Ελένη και ο Πρίαμος κάθονται στα τείχη της Τροίας, βλέποντας τις μάχες. Άρχισαν να κουβεντιάζουν λίγο για τον Αγαμέμνονα όταν τον είδαν στον χώρο της μάχης. Η Ελένη έχει μόνο καλά λόγια να πει γι' αυτόν καθώς τον αποκαλεί έναν καλό βασιλιά και ανδρείο πολεμιστή. Ο Πρίαμος τον αποκαλεί ευτυχισμένο, Θεγάπητο και καλόμοιρο, λέγοντας κάποια ακόμα πράγματα.

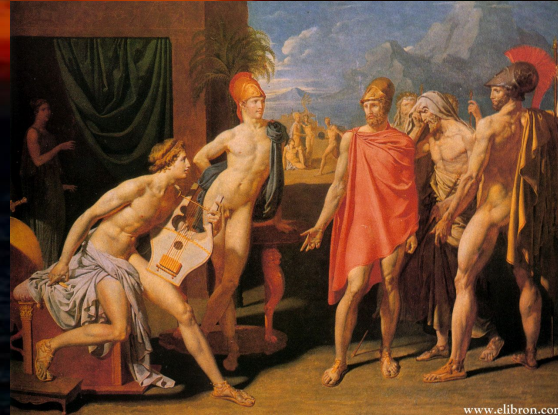
Εμφάνιση Αγαμέμνονα στη ραψωδία Ι

Ο Αγαμέμνονας σ' αυτή τη ραψωδία κάνει μια σχετικά σημαντική εμφάνιση. Μια δύσκολη νύχτα των Αχαιών, ο Αγαμέμνονας συγκαλεί αγορά του στρατού και προτείνει να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Σ' αυτή την πρόταση εναντιώνεται ο Διομήδης. Ο Νέστορας, αργότερα, κατηγορεί τον Αγαμέμνονα για την προσβολή που έκανε στον Αχιλλέα. Ο Αγαμέμνονας του δηλώνει πως είναι έτοιμος να επανορθώσει για όσα έκανε. Έτσι εκείνος και κάποια μέλη της πρεσβείας πηγαίνουν στα πλοία των Μυρμιδόνων και βρίσκουν τον Αχιλλέα. Ο Αχιλλέας τους υποδέχεται με χαρά και τους φιλοξενεί. Ο Οδυσσέας παίρνει τον λόγο, την ώρα του δείπνου, εκθέτοντας τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκονταν. Προτείνει στον Αχιλλέα να αφήσει τον θυμό του και να γυρίσει πίσω, καθώς ο Αγαμέμνονας είναι έτοιμος να παραδεχτεί το λάθος του και να του προσφέρει πολλά και πλούσια δώρα.

(συνέχεια προηγούμενης διαφάνειας)

Ο Αχιλλέας, όμως, αρνείται, καθώς προτεिमά να γυρίσει στην πατρίδα του και να ζήσει πολλά και ευτυχισμένα χρόνια. Παρά να γυρίσει στις μάχες και να βρει έναν σύντομο θάνατο, αν και θα έμενε αθάνατο το όνομά του. Τους υπενθυμίζει επίσης ότι δεν μπορεί να ξεχάσει τις προσβολές του Αγαμέμνονα.

Εικόνες του θυμού του Αχιλλέα

Εμφάνιση Αγαμέμνονα στη ραψωδία Τ

Εδώ ο Αγαμέμνονας έχει μια ακόμη σημαντική εμφάνιση. Ο Αχιλλέας συγκαλεί αγορά των Αχαιών και παίρνει πρώτος τον λόγο. Τους ανακοινώνει πως είναι έτοιμος να αφήσει τον θυμό του και ζητάει από τον Αγαμέμνονα να παρατάξει κατευθείαν τον στρατό, διότι βιάζεται να εκδικηθεί για τον Πάτροκλο. Ο Αγαμέμνονας δηλώνει πως είναι μετανιωμένος και πως είναι έτοιμος να επανορθώσει για όσα έκανε, δίνοντας στον Αχιλλέα τα δώρα που του είχε υποσχεθεί τότε ο Οδυσσέας.

Πηγές

- Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα-Αριάδνη
- Σχολικό βιβλίο "Ομηρικά έπη:Ιλιάδα"
- Βικιπαίδεια και άλλες σελίδες για τις φωτογραφίες